

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
з навчальної дисципліни
"ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА"
для студентів напряму підготовки
6.030509 "Облік і аудит"
заочної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри економічного аналізу.
Протокол № 1 від 30.08.2013 р.

Укладач Іванієнко В. В.

M54 Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни "Економіка підприємства" для студентів напряму підготовки 6.030509 "Облік і аудит" заочної форми навчання / укл. В. В. Іванієнко. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 40 с. (Укр. мов.)

Подано методичні рекомендації до виконання курсової роботи. Наведено основні вимоги до курсової роботи, рекомендації з вибору теми, підготовки, написання, оформлення й захисту курсової роботи, а також структуру, тематичний план, зміст та графік її виконання, які допоможуть сформувати у студентів найважливіші компетентності.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030509 "Облік і аудит" заочної форми навчання.

Вступ

Підприємство є головним структуроутворюючим елементом економіки. Тут у виробничому процесі "поєднуються" трудові, матеріальні та фінансові ресурси з метою виготовлення різноманітної продукції й надання послуг для задоволення потреб суспільства. На підприємствах зосереджені найбільш кваліфіковані кадри, вирішуються питання раціонального використання ресурсів, високопродуктивної техніки, технології, розробляються стратегічні та бізнес-плани, здійснюються маркетингові дослідження та ефективне управління – менеджмент. Важливим завданням підприємства є забезпечення конкурентоздатності продукції та підтримка іміджу підприємства. Підприємство повинне піклуватися про своїх працівників, про зростання їх кваліфікації, змістовність їх праці та створення сприятливого соціально-психологічного клімату.

Діяльність підприємства носить цілеспрямований характер. Головними цілями будь-якого комерційного підприємства є виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг для задоволення суспільних потреб і одержання прибутку.

Підприємство становить господарську одиницю, що володіє цілеспрямованою сукупністю елементів виробництва, системними взаємозв'язками елементів виробничої системи й усієї системи в цілому із зовнішнім середовищем, виробничо-технічною єдністю, організаційно-адміністративною й господарською самостійністю. Для забезпечення ефективного управління та успішної роботи підприємства його працівники й, у першу чергу, керівництво, повинні мати глибокі економічні знання та вміти їх використовувати в практичній діяльності.

Щоб мати високу компетентність в галузі обліку й аудиту необхідно глибоке знання економіки підприємства в цілому. Бухгалтер, аудитор як економіст, повинен направляти свою професійну діяльність на підвищення ефективності роботи підприємства. У жорстких умовах сучасної ринкової конкуренції тільки на цьому шляху можуть бути створені передумови стійкого економічного, соціально збалансованого розвитку як окремого підприємства, так і економіки країни в цілому. Важливо розуміти особливості відтворювального процесу на підприємствах, сутність і сукупність факторів, що обумовлюють економічні показники, які відображають результативність господарювання.

Курсова робота є одним з елементів *компетентнісного підходу* до навчального процесу у ході освоєння студентами дисципліни "Економіка підприємства". Вона дає можливість наблизити студента до практичних проблем підприємств, дозволяє йому виявити самостійність у використанні отриманих знань з економіки для їхнього рішення.

Метою курсової роботи є закріплення, поглиблення й систематизація отриманих студентами теоретичних знань та навичок їх використання для вирішення конкретних завдань підвищення ефективності господарської діяльності підприємства, грамотної постановки проблеми, її дослідження стосовно до умов підприємства і розробка конкретних заходів, визначення їхньої ефективності. Це дозволяє поглибити й закріпити основні положення з навчальної дисципліни, підвищити рівень теоретичних знань студентів, краще освоїти практичний досвід роботи з економічною інформацією про роботу підприємств і в цілому наблизити їх до практики рішення економічних питань, що виникають у роботі економіста, бухгалтера й аудитора.

Основними *завданнями* курсової роботи є:

теоретичне дослідження розглянутої проблеми (розкриття її сутності, змісту, пропонованих в економічній літературі методів і шляхів розв'язку конкретних питань, пов'язаних з економікою підприємства);

розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, нормативними й методичними документами, фактичним матеріалом;

аналіз основних техніко-економічних або статистичних показників діяльності підприємства, регіону, галузі економіки, розрахунки й аналіз показників обраної теми з використанням як традиційних методів аналізу, так і економіко-математичних методів і моделей;

формулювання висновків, розробка конкретних пропозицій з удосконалення методів і практики, розв'язання певних питань економіки підприємства, обґрунтування їх відповідними розрахунками ефективності й доцільності.

Об'єктом дослідження курсової роботи є діяльність конкретного підприємства, ефективність якої необхідно підвищити шляхом розробки, аналізу і впровадження ряду заходів.

Тематика курсових робіт охоплює всі розділи й теми навчальної дисципліни "Економіка підприємства", включає комплекс питань, які ха-

рактикують різні сторони виробничо-господарської діяльності підприємств (додаток А).

Для написання курсової роботи студенту потрібно самостійно шукати необхідну *інформацію* в доступних джерелах, використовувати матеріали чинного законодавства, а також дані, які можуть бути отримані з літературних джерел та мережі Інтернет.

Курсова робота становить самостійну, логічно завершену і творчу економічну роботу. Виконання курсової роботи дозволяє закріпити отримані знання, уміння працювати з літературою, проводити аналіз основних техніко-економічних показників, робити висновки та обґрунтовувати пропозиції за тими чи іншими напрямками діяльності суб'єктів господарювання.

У курсовій роботі студент повинен показати не тільки глибокі теоретичні знання в галузі економіки підприємства й практичні навички за рішенням планово-економічних завдань, але й вміння творчо мислити, здатність до дослідницької роботи. При цьому необхідно використовувати чинні законодавчі й інші нормативні акти, новітні методики прийняття економічних рішень. Пропоновані в роботі рекомендації повинні бути економічно обґрунтовані.

1. Загальні положення

Необхідна навчальна база. У ході написання курсової роботи використовуються знання в галузі економіки підприємства та суміжних галузях (політична економія, мікроекономіка, макроекономіка, математика для економістів, статистика, менеджмент, маркетинг, організація і управління виробництвом, бухгалтерський та фінансовий облік, аналіз фінансово-господарчої діяльності та інших), а також законодавчі акти й постанови уряду, нормативно-методичні документи міністерств, відомств, адміністрацій, комітетів і підприємств, фактичні дані про фінансово-господарчу діяльність підприємств. Відповідність матеріалу, що викладається, сучасній нормативно-методичній базі є обов'язковою умовою.

Студент повинен використовувати комп'ютерну техніку й статистичні, аналітичні та економіко-математичні методи для обробки економічної інформації.

Кваліфікаційні вимоги для виконання курсової роботи (перелік знань, вмінь і навичок, якими повинен опанувати студент при виконанні курсової роботи).

У процесі виконання курсової роботи студент повинен закріпити та розширити знання з програми навчальної дисципліни "Економіка підприємства" стосовно до сучасного стану досліджуваних проблем і реалізації їх на конкретних підприємствах. Він повинен набути таких навичок:

самостійного вибору найбільш актуальних питань господарської діяльності підприємств для визначення теми курсової роботи, її об'єкта, предмета, мети й завдань;

роботи із сучасною науковою літературою, теоретичного аналізу й обґрунтування шляхів рішення конкретної економічної проблеми, позначеною вибраною темою;

збору й обробки статистичного матеріалу на основі офіційної статистики, оперативного, бухгалтерського й статистичного обліку на підприємстві;

загального економічного аналізу статистичних показників з обраної проблеми, їхньої динаміки як на макроекономічному рівні, так і на рівні підприємства;

розробки заходів щодо рішення досліджуваної проблеми на підприємстві;

визначення економічного й соціального ефекту від впровадження в життя намічених заходів;

формулювати чіткі висновки за результатами виконаної курсової роботи.

Опис компетентностей, набутих за результатами вивчення навчальної дисципліни та виконання курсової роботи, згідно з вимогами Національної рамки кваліфікацій наведено в табл. 1.

Опис компетентностей, набутих за результатами вивчення навчальної дисципліни та виконання курсової роботи

Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4
<p>підприємство як суб'єкт господарювання; функції і принципи управління; організація підприємницької діяльності; організація процесу планування та ресурсного забезпечення підприємницької діяльності; системний похід до управління та розробки, прийняття й реалізації управлінських рішень у системах бізнесу; різноманітні методи і моделі аналізу і моделювання підприємницької діяльності; показники формування та ефективності використання різноманітних активів підприємства; показники формування та використання пасивів підприємства</p>	<p>структурування проблем, явищ, процесів, розділяючи їх на складові частини й устанавлюючи причинно-наслідкові взаємозв'язки між ними при дослідженні виробничих систем і моделюванні управлінських рішень; формування оптимальної організаційної структури управління підприємством і визначення методів і приймань обґрунтування управлінських рішень з управління активами виробничих систем; моделювання оперативних і перспективних (стратегічних) управлінських планів; розробка методичного забезпечення з аналізу, моделювання використання фінансових активів</p>	<p>участь у розробці проектів різноманітних управлінських рішень у системах управління; участь у підготовці доповідей і звітів за результатами діяльності підприємства й формуванні оперативних і стратегічних планів; надавати менеджменту підприємства інформацію, яка стосується формування організаційної структури керування, системи обліку, контролю й мотивації реалізації управлінських рішень щодо використання ресурсів виробництва; формування етапів і організації процесу розробки й прийняття управлінських рішень у системі менеджменту підприємства; участь у реалізації програмно-цільового управління, бюджетування діяльності підприємства й формуванні грошових потоків від операційної, фінансової й інвестиційної діяльності</p>	<p>розробка пропозицій відносно: здійснення заходів щодо оптимізації організаційної структури управління підприємством; технології процесу прийняття й реалізації управлінських рішень на підприємстві; удосконалення системи обліку, контролю та аналізу використання ресурсів виробництва; розробка проектів управлінських рішень, які стосуються оперативної діяльності підприємства й перспектив його розвитку, з додаванням їм відповідних форм розробки й форм реалізації</p>

Закінчення табл. 1

1	2	3	4
<p>регулювання підприємницької діяльності; управління асортиментом, якістю продукції та конкурентоспроможністю підприємства; фінансові витрати та фінансові результати діяльності; ціноутворення на підприємстві; економічна безпека та антикризова діяльність підприємства; інноваційна та інвестиційна діяльність підприємства</p>	<p>формування й використання моделей аналізу прибутків і рентабельності підприємства; формування і використання в системі керування підприємством моделей аналізу беззбитковості виробництва; формування й використання в системі керування підприємством моделей управління запасами; формування і використання в системі управління підприємством моделей аналізу та моделювання використання ресурсів; формування й використання в системі керування підприємством моделей управління виробництвом; формування й використання в системі керування підприємством моделей управління інноваційними та інвестиційними процесами</p>	<p>участь у розробці проектів різноманітних управлінських рішень з оптимізації фінансових ресурсів підприємства; участь у розробці проектів різноманітних управлінських рішень з інвестиційного та інноваційного управління; участь у розробці проектів різноманітних управлінських рішень з антикризового управління та управління економічною безпекою; участь у розробці проектів різноманітних управлінських рішень з управління цінами та ціноутворенням; участь у розробці проектів різноманітних управлінських рішень з управління фінансовими доходами та фінансовими витратами; участь у розробці проектів різноманітних управлінських рішень з управління виробничою діяльністю; участь у розробці проектів різноманітних управлінських рішень з управління фінансовими результатами</p>	<p>підготовка пропозицій щодо моделювання, обґрунтування й технології прийняття управлінських рішень; загальний контроль над своєчасністю й оперативністю моделювання й прийняття управлінських рішень у системі управління, ефективністю управлінських рішень; розробка пропозицій відносно: здійснення заходів щодо збільшення конкурентоспроможності виробництва</p>

2. Зміст курсової роботи

Типова структура курсової роботи включає вступ, основну частину, що складається із трьох розділів, висновок, список використаної літератури.

У вступі обґрунтовується *актуальність* теми, виходячи із завдань підвищення ефективності виробництва на підприємстві та реалізації його продукції на ринку, формулюється *об'єкт* і *предмет* курсової роботи, її *мета* й *завдання*. Зазначаються основні *джерела*, інформаційний матеріал, які будуть використані при виконанні курсової роботи. Обсяг 1,5 – 2 сторінки.

У першому розділі розглядається глибока *теоретична* розробка теми курсової роботи. На ефективність господарської діяльності підприємства великий вплив має загальна кон'юнктура ринку, зовнішні макроекономічні умови господарювання. Тому на початку необхідно коротко (на 3 – 4 с.) оцінити загальний макроекономічний стан, в умовах якого підприємства вирішують позначену темою курсової роботи проблему. За даними статистичних органів держави, регіональних статистичних органів показати зміну відповідних макроекономічних показників (ВВП, обсяг виробництва промислового й інших видів продукції, доходів населення, зайнятості, цін і інших, що відображають тему курсової роботи) у країні за останні 5 – 10 років. Студент повинен виявити вміння побудови графіків, діаграм, таблиць, у тому числі з використанням комп'ютерної техніки, зробити на підставі проведеного аналізу короткі висновки.

У першому розділі на основі широкого узагальнення літературних джерел розкриваються *сутність*, зміст основних категорій, їхнього взаємозв'язку, *закономірності* розвитку. Це є теоретичною основою для вирішення розглянутої в курсовій роботі проблеми. Розділ роботи може складатися з окремих підрозділів. Обсяг розділу 10 – 12 сторінок.

У другому розділі розглядається вивчення досвіду роботи конкретного підприємства в аспекті поставленої теми курсової роботи. Надається *загальна характеристика* економічного й фінансового становища підприємства – за зведеною таблицею показників (табл. Б.1 додатка Б), формулюються висновки про напрям динаміки найважливіших показників, загальний стан господарської діяльності підприємства.

У цьому розділі проблема, позначена темою курсової роботи, вивчається стосовно конкретного підприємства, висвітлюються економічні показники, у яких проявляються досліджувані в курсовій роботі категорії, аналізується їхня динаміка, виявляються позитивні й негативні фактори,

тенденції. Установлюються загальні напрями удосконалення господарської діяльності підприємства, що слугує підставою для визначення заходів для рішення на підприємстві досліджуваної проблеми. Обсяг розділу 8 – 10 сторінок.

Розділ третій. Виходячи з висновків другого розділу, визначаються конкретні заходи, спрямовані на вирішення на підприємстві проблеми, позначеною темою курсової роботи. Рекомендації зводяться в "Графік виконання заходів" (табл. Б.2 додатка Б). Установлюється обсяг інвестицій, необхідних для проведення заходів, визначаються їхні джерела. Далі проводиться розрахунок ефективності намічених заходів.

Розрахунок ефективності інвестиційних вкладень від впровадження запропонованих заходів здійснюється на основі методу дисконтування грошового потоку.

Дисконтування – це методичний підхід, що дозволяє виразити майбутні грошові потоки в результаті реалізації інвестиційних проектів через їхню вартість на момент оцінки.

У ході оцінювання ефективності капітальних вкладень стосовно цього методу величина одноразових капітальних вкладень дорівнює сумарній дисконтованій вартості грошових потоків проекту. Доцільність цього методу складається у необхідності враховувати в інвестиційних розрахунках фактор часу, розходження грошових доходів, одержаних у різні періоди часу.

Велике значення під час розрахунків має величина дисконтної ставки (норми прибутку, за якою розраховується наведена вартість. Дисконтна ставка відображає мінімальний рівень доходів підприємства, нижче якого недоцільно вкладати капітал в інноваційний проект. Вона прирівнюється, як правило, до відсотка на довготермінові вклади на депозитних рахунках у банках.

Сумарна дисконтована вартість грошових доходів визначається за формулою:

$$P_{\text{диск.}} = \sum_{i=1}^T \frac{(P_i + A_i)}{(1+E)^i},$$

де $P_{\text{диск}}$ – сумарна дисконтована величина грошового потоку, грн;

i – індекс року капітальних вкладень;

P_i – величина прибутку в i -му році, грн;

A_i – величина амортизаційних відрахувань в i -му році, грн;

T – розрахункова кількість років інноваційного періоду, рік;

E – дисконтна ставка (на рівні 10 %), проц./100.

Розрахунок дисконтованого грошового потоку в результаті впровадження заходів надається у формі таблиці.

Наведено приклад розрахунку дисконтованого грошового потоку при умовах: інвестиції для проведення заходів – 60 млн грн, ліквідаційна вартість об'єктів – 5 млн грн, термін експлуатації – 5 років, чистий щорічний дохід – 12 млн грн, амортизаційні відрахування – 4 млн грн, дисконтна ставка – 0,1 (табл. 2)

Таблиця 2

Визначення ефективності інвестиції з дисконтуванням величини грошових доходів, млн грн

Роки	Інвестиції	P	A	P+A	E	$(1+E)^i$	$P_{\text{диск.}}$
0	60	-	-	-	-	-	-
1-й	-	12	4	16	0,1	1,100	14,55
2-й	-	12	4	16	0,1	1,210	13,22
3-й	-	12	4	16	0,1	1,331	12,02
4-й	-	12	4	16	0,1	1,464	10,93
5-й	-	12	4	16	0,1	1,611	9,93
Разом	60						60,65

Запропоновані заходи, як свідчать розрахунки, економічно ефективні, тому що перевищення величини дисконтованого доходу над інвестиційними витратами становить 5,65 млн грн $[60,65 - (60 - 5)]$.

Величини дисконтних ставок за роками, які визначаються за спеціальними таблицями, які наведені в табл. Б.1 додатка Б.

Крім визначення економічної ефективності заходів, необхідно за наявності негативних соціальних наслідків від їхнього впровадження запропонувати заходи щодо усунення або пом'якшення таких наслідків. Обсяг розділу (9 – 10 с.).

Кожний із трьох розділів завершується короткими *висновками*.

Висновки. Формулюються чіткі *висновки* про загальні результати курсової роботи, тобто за змістом основних розглянутих категорій; тенденціями зміни основних показників; характеристиками підприємства й станом на ньому досліджуваної проблеми, позначеною темою курсової роботи; за очікуваною ефективністю від впровадження запропонованих заходів. Обсяг 1 – 1,5 с.

Робота з літературою. Ознайомлюватися з літературою доцільно у такій послідовності:

- 1) нормативні документи (спочатку закони, після цього – підзаконні акти);
- 2) навчальні видання (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій);
- 3) наукові видання (монографії, наукові статті, тези доповідей на конференціях);
- 4) періодичні видання (економічно-аналітичні статті) та статистичні дані;
- 5) література іноземних авторів мовою оригіналу.

Ознайомлюватися з джерелами слід у порядку, зворотному хронологічному, тобто спочатку доцільно вивчити найсвіжіші публікації.

Під час пошуку нормативно-правових актів доцільно використати можливості тематичного пошуку документів у довідковій системі офіційного порталу Верховної Ради України – www.rada.gov.ua (www.rada.kiev.ua). Перевагами даного джерела є отримання документа з урахуванням численних змін, внесених до нього, і наявність посилань до інших нормативних актів.

Книги та статті слід підбирати з використанням систематичних покажчиків літератури в наукових бібліотеках ВНЗ і міста. При вивченні періодичних видань найкраще використовувати останні номери журналів за певний рік, де розміщується покажчик статей, що були опубліковані протягом року.

Під час підбору літератури не слід відбирати якомога більше джерел. Необхідно пам'ятати, що надлишок інформації так само небезпечний, як і її відсутність, – чим більше буде зібрано літератури, тим більшу частку серед неї будуть складати не дуже потрібні для роботи публікації. Ознайомлення з літературою дає можливість розібратися в найважливіших питаннях теми і розпочати планування своєї діяльності з написання роботи. Перед початком виконання роботи слід усвідомити, що від студента вимагається серйозна власна творча діяльність щодо вивчення та оцінки змісту літературних першоджерел.

Мета роботи з літературою – встановити існуючі уявлення про предмет дослідження. Критерієм оцінки прочитаного є можливість використання цього матеріалу в роботі. Вивчення матеріалу складається з: ознайомлення з текстом, його осмислення, запам'ятовування головних відомостей, оцінки прочитаного, синтезу нових ідей та формування кінцевих висновків.

У роботі подається список навчальної, спеціальної монографічної й журнальної наукової літератури, статистичних збірників, Інтернету,

газетних матеріалів, використаних при виконанні курсової роботи (не менше 15 – 20 джерел). Порядок подання джерел: закони України, укази Президента України, постанови Верховної Ради й Кабінету Міністрів України, інші джерела за абеткою за прізвищами авторів.

Список використаної літератури варто оформити відповідно до пропонованих вимог у розділі 3.

Основні положення курсової роботи ілюструються таблицями, графіками та схемами.

Усі сторінки курсової роботи, малюнки, таблиці і додатки повинні бути пронумеровані відповідно до вимог розділу 3.

3. Вимоги до оформлення

Курсова робота повинна мати обсяг **25 – 35 сторінок** машинописного (рукописного) тексту.

Студентські курсової роботи повинні бути оформлені чорним чорнилом від руки або надруковані на комп'ютері з використанням середовища Windows з одного боку аркуша білого паперу форматом А4 (210 x 297 мм) у вигляді суцільного тексту, ілюстрацій і таблиць.

Гарнітура шрифту типу **Times New Roman** розміром (кеглем) **14 пт**. Міжрядковий інтервал – **полуторний** (множина 1,5).

Допускається використання аркушів форматом А3 (297 x 420 мм), коли це необхідно.

Текст слід набирати (писати), дотримуючись таких полів: верхнє і нижнє – не менше **20 мм**, праве – не менше **10 мм**, ліве – не менше **20 – 25 мм**.

Абзацний відступ повинен бути однаковим по всьому тексту роботи і рівним **1,25 см** (або 5 символам).

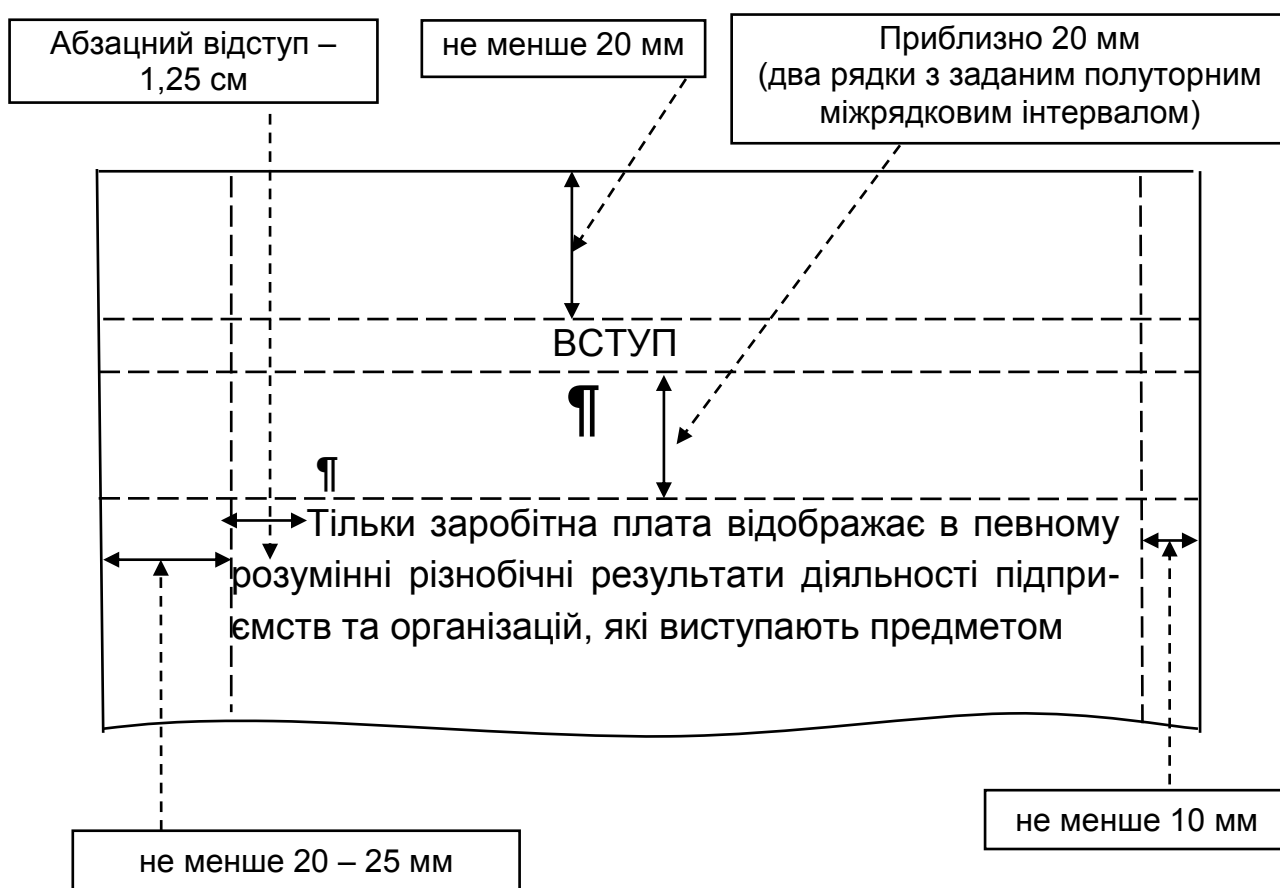
При виконанні роботи необхідно дотримуватися рівномірної щільності, контрастності і чіткості зображення по всій роботі.

Усі лінії, літери, цифри і знаки повинні бути чіткими й однаково чорними по всій роботі.

Окремі слова, формули, знаки, що вписуються в текст, повинні бути чорного кольору: щільність вписаного тексту повинна бути максимально наближеною до щільності основного зображення.

Помилки, описки та графічні неточності допускається виправляти підчищенням або зафарбовуванням білим кольором і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого від руки.

Заголовки структурних елементів роботи "ЗМІСТ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ...", "ВИСНОВКИ", "ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА", "ДОДАТКИ" друкують великими літерами, розташовуючи в центрі рядка.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу, не розташовуючи в центрі рядка.

Крапка в кінці заголовків структурних елементів роботи не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Кожен структурний елемент роботи (розділ) слід починати з нової сторінки.

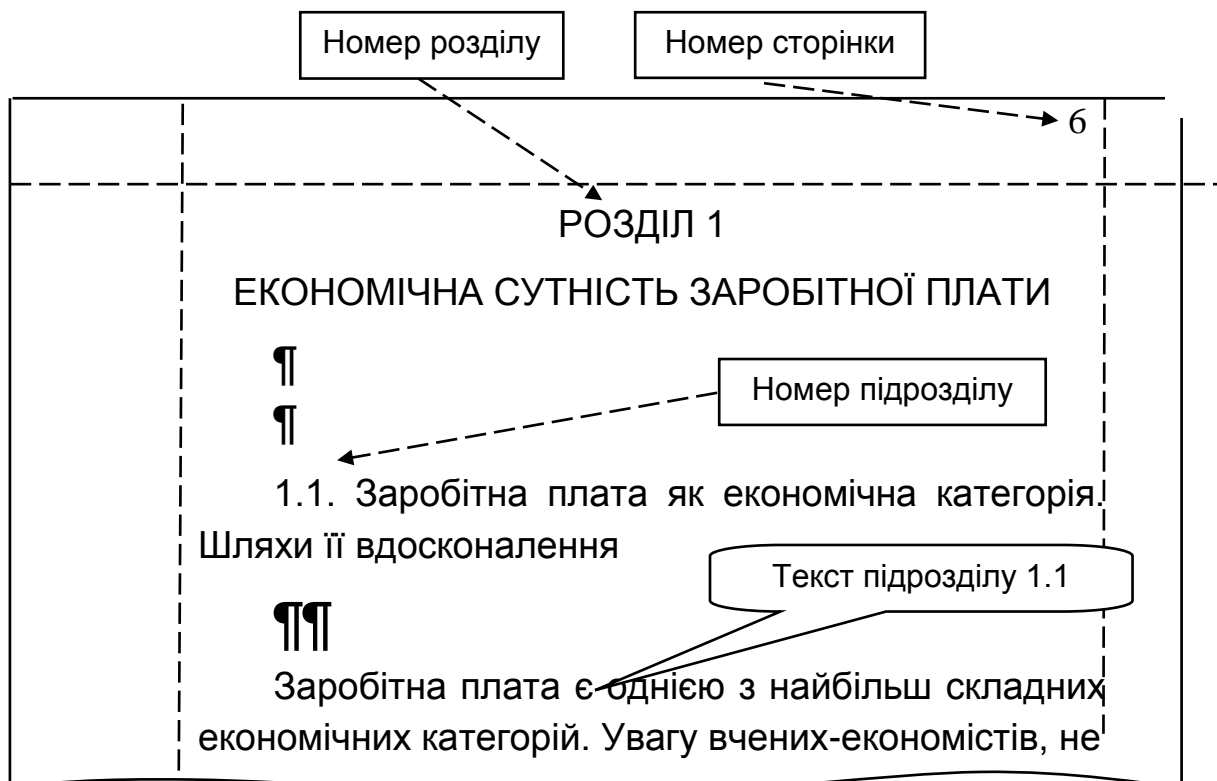
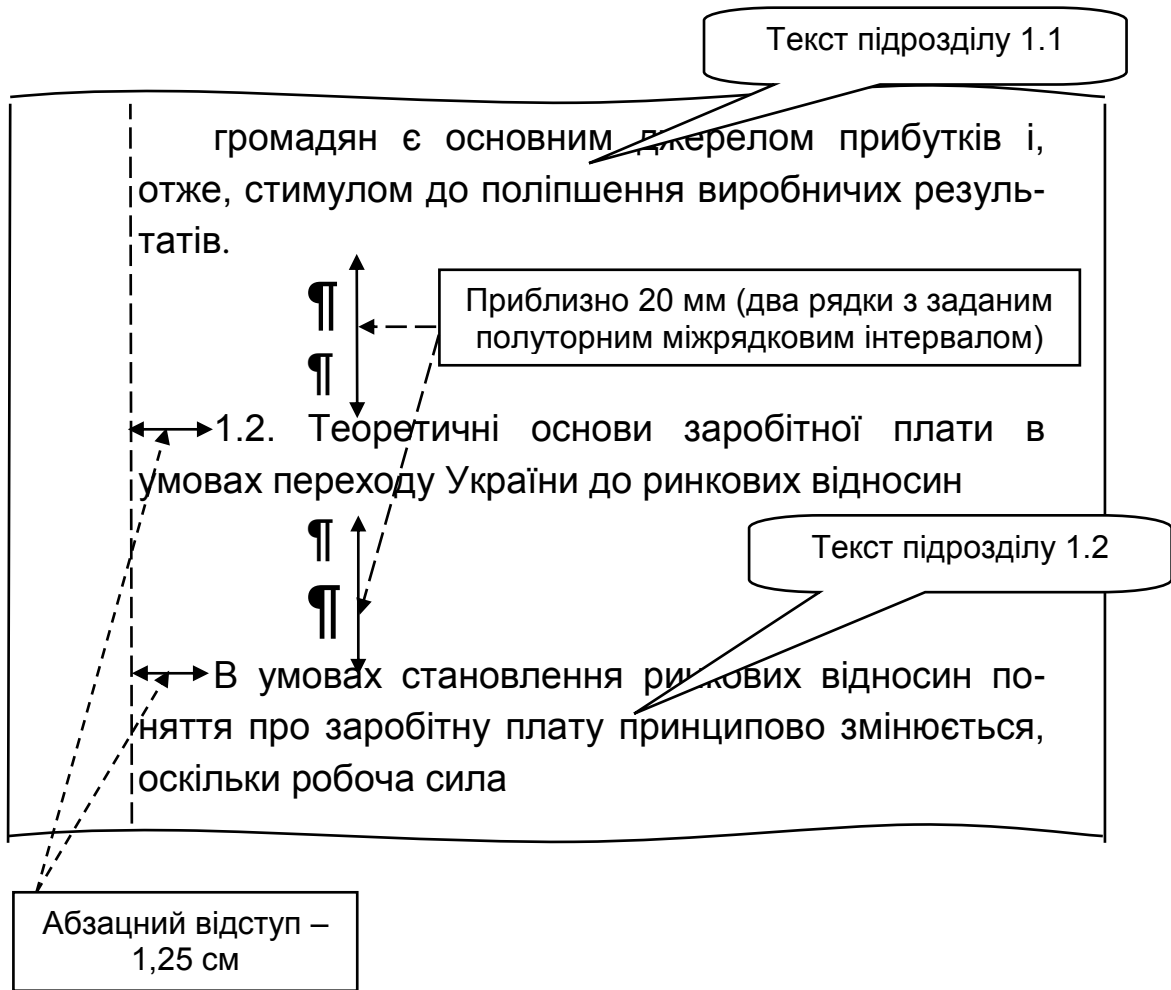
Переноси слів у заголовку не допускаються. Відстань між заголовком і наступним або попереднім текстом повинна бути в межах **20 мм**, однакова по всій роботі.

Заголовок наступного підрозділу та початок його тексту розташовують на тій же сторінці, де закінчується попередній підрозділ.

Сторінки робіт варто нумерувати арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації у всьому тексті. Номер сторінки проставляють у правому верхньому кутку сторінки без крапки наприкінці.

Титульний лист, зміст та першу сторінку вступу включають у загальну нумерацію сторінок, але номер на цих сторінках не проставляють.

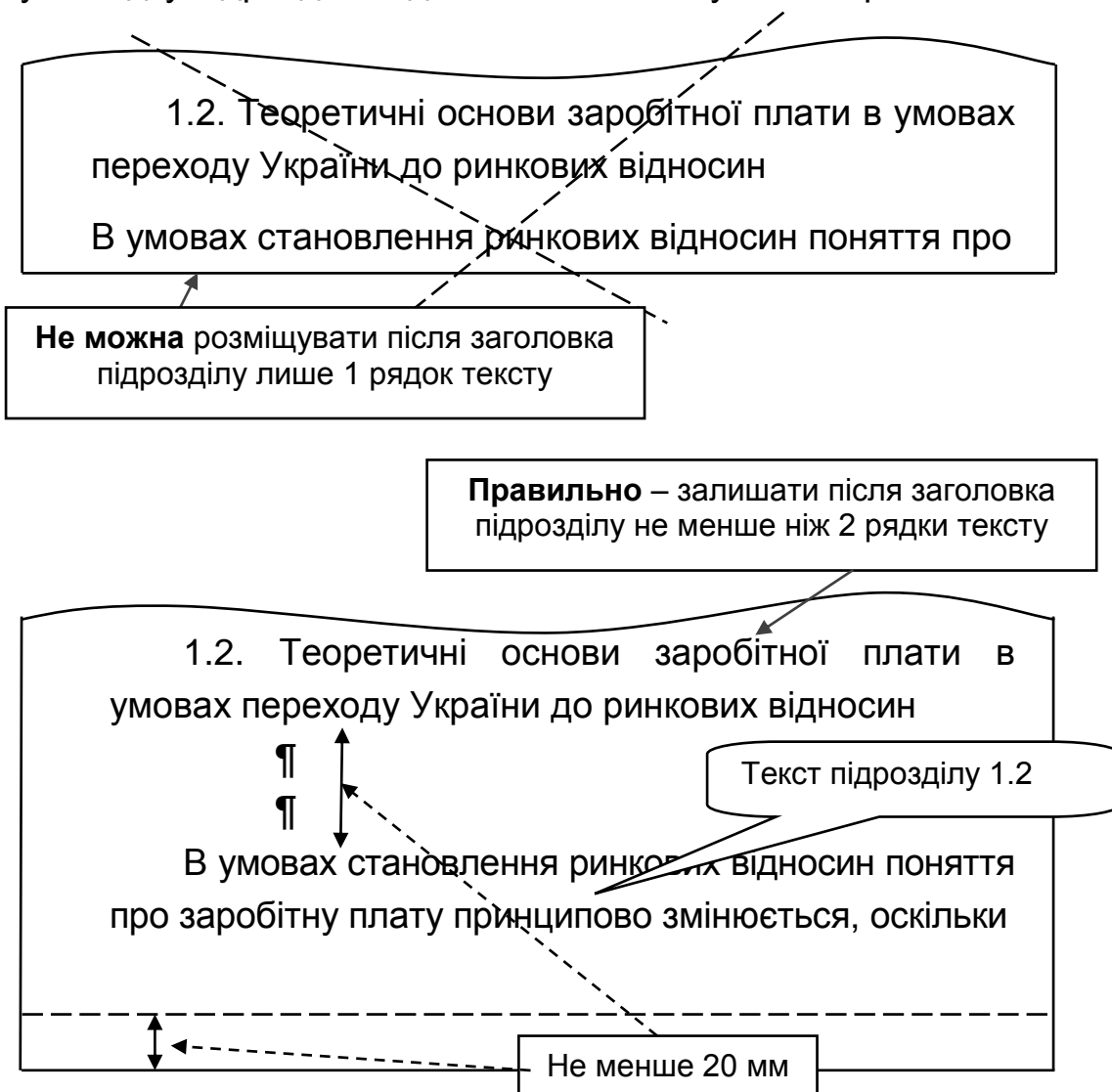

Ілюстрації і таблиці, розташовані на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок робіт. Номер на цих сторінках про- ставляється.

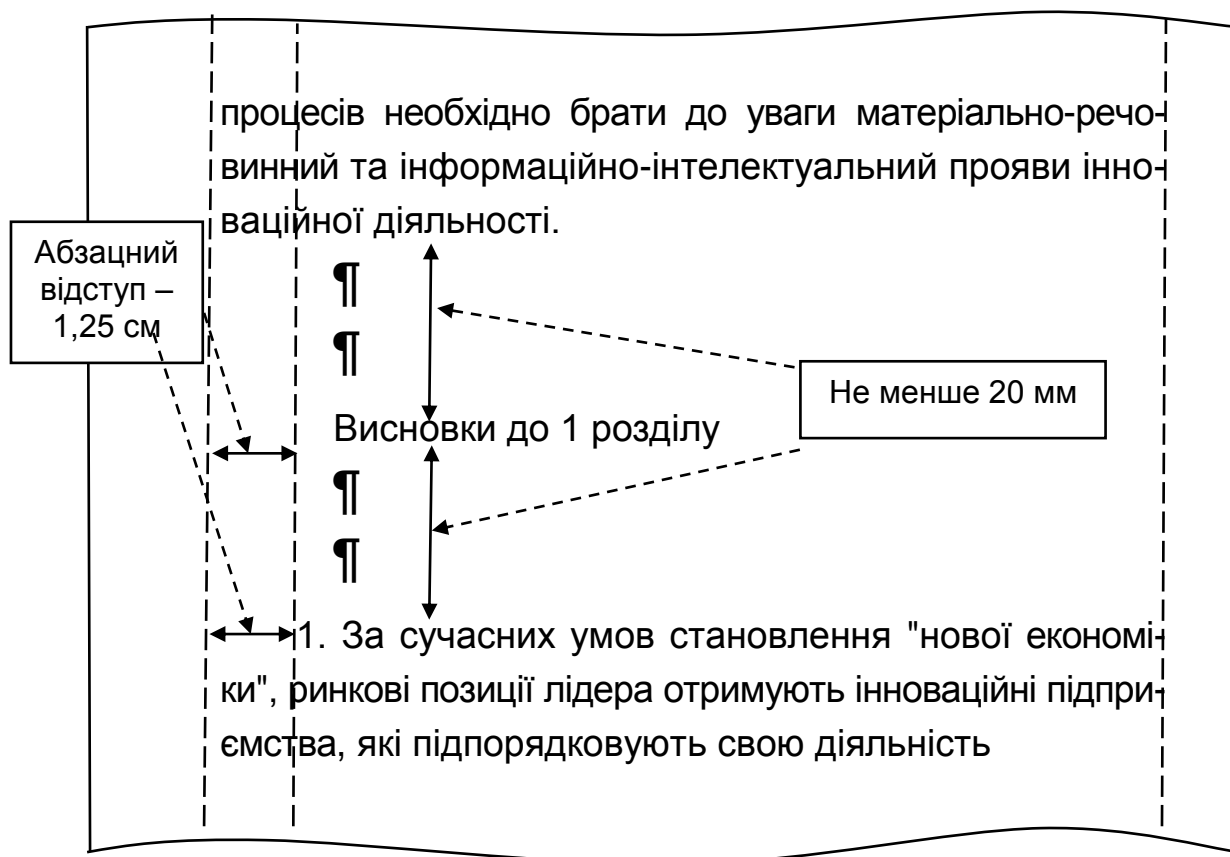
Розділи та підрозділи робіт слід нумерувати арабськими цифрами.

Номер розділу ставлять після слова "РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, потім із нового рядка посередині друкують заголовок розділу. Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, розділених крапкою. Після номера підрозділу ставлять крапку, наприклад: 1.1., 1.2., 1.3. і т. д. Інші структурні елементи роботи ("ЗМІСТ", "ВСТУП", "ВИСНОВКИ", "ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУ- РА", "ДОДАТКИ") не нумерують.

Не допускається розміщувати заголовок підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після нього розташований тільки один рядок тексту. У такому випадку підрозділ слід починати з наступної сторінки.

З нової сторінки друкуються тільки вступ, розділи, висновки (заключні), список використаної літератури та додатки. Підрозділи та висновки після кожного розділу друкуються в тексті.

Ілюстрації (рисунки, креслення, діаграми, фотознімки, графіки та схеми) варто розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше, або на наступній сторінці.

Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

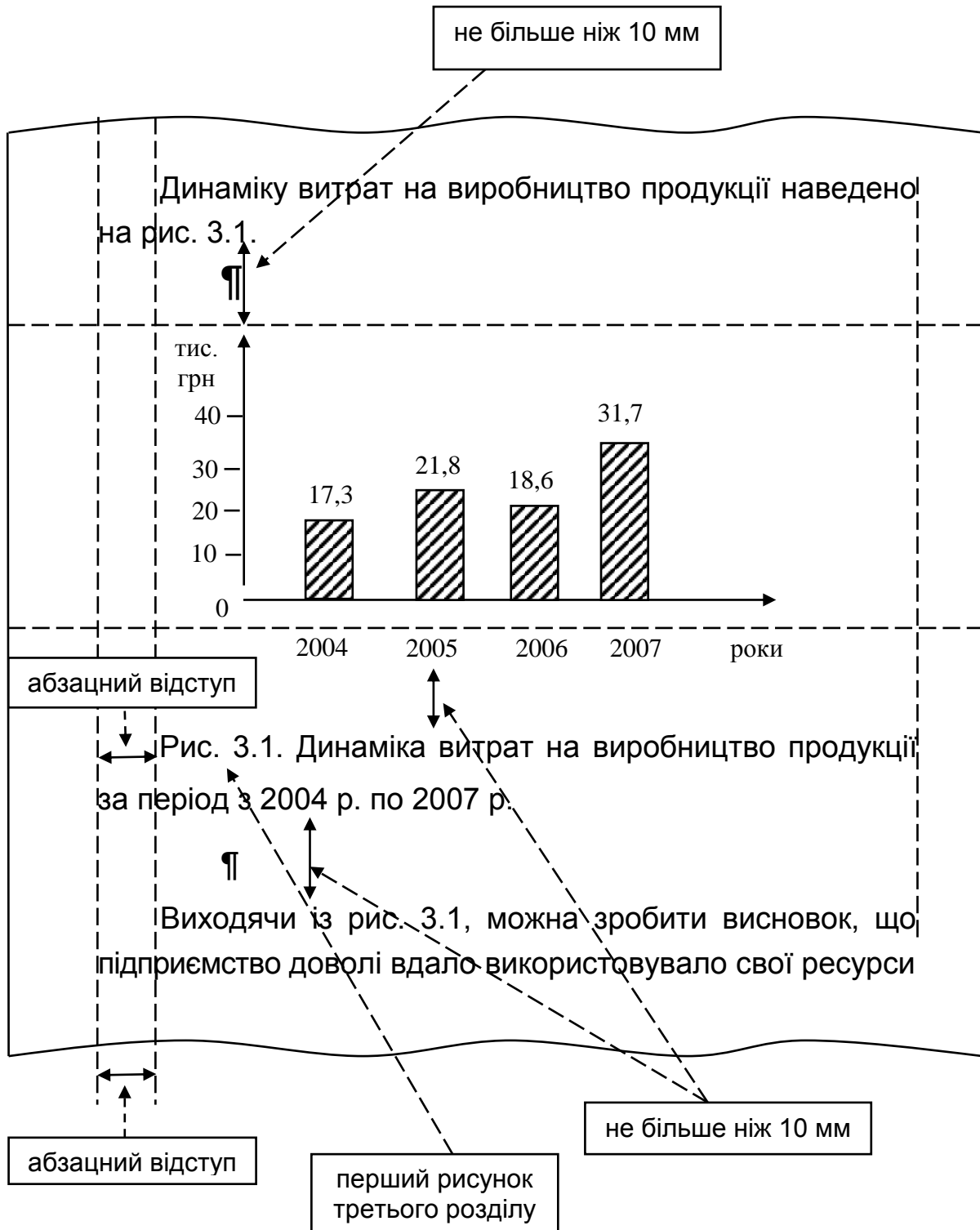
На всі ілюстрації повинні бути посилання в роботі. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно давати посилання на джерело, з якого запозичена ілюстрація.

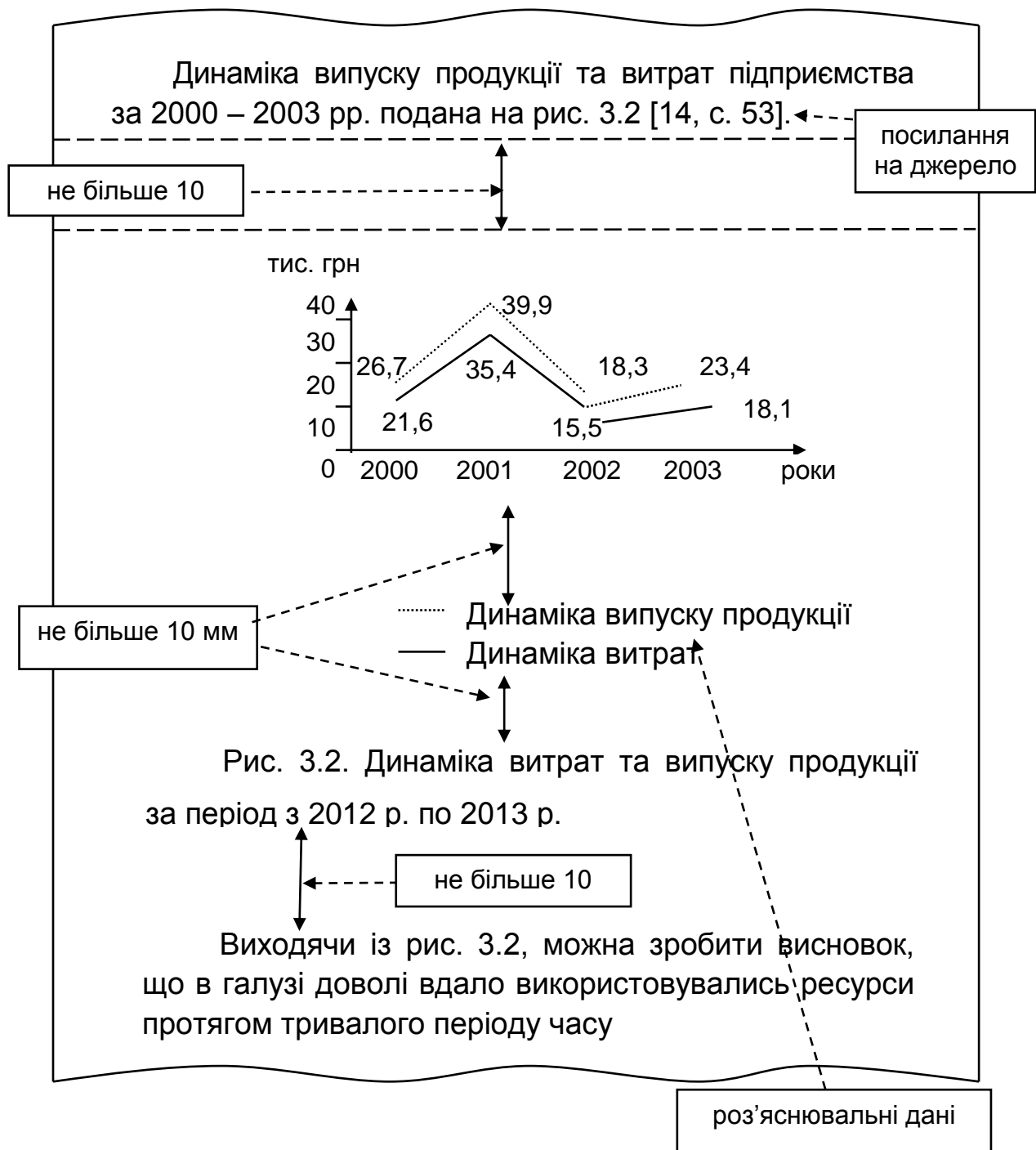
Назви схем, рисунків, графіків, діаграм і креслень розташовують під ілюстрацією, але не в центрі рядка. За необхідності під ілюстрацією розташовують роз'яснювальні дані.

Ілюстрації варто нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, що наводяться в додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, розділених крапкою.

Відстань від тексту до ілюстрації і від ілюстрації до тексту – один рядок (приблизно 10 мм), якщо ілюстрація вбудовується у структуру тексту, тобто розташована не на окремій сторінці.

Оформлення ілюстрацій необхідно виконувати з розрахунком на те, що вони повинні бути достатньо простими для сприйняття, з одного боку, та нести максимум інформації – з іншого.

Таблицю варто розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці/сторінках, якщо таблиця надто велика для її вбудовування у структуру тексту.

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті.

Таблиці нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться в додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділених крапкою.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують безпосередньо над таблицею і друкують посередині рядка. Слово "*Таблиця*" друкується курсивом маленькими літерами, крім першої великої, і розташовується над назвою таблиці. Назва таблиці друкується напівжирним шрифтом маленькими літерами, крім першої великої. Назва повинна бути короткою і відбивати зміст таблиці.

У випадку, коли розмір таблиці виходить за формат сторінки, таблицю поділяють на частини, які переносять на наступну сторінку/сторінки. При цьому в кожній частині таблиці вказується, що це її продовження (наприклад, "*Продовження табл. 3.1*"). Над останньою частиною таблиці вказується про закінчення таблиці (наприклад, "*Закінчення табл. 3.1*").

Перенесення таблиці на наступну сторінку допускається при написанні не менше двох рядків після "шапки" таблиці.

Наприкінці назв таблиць крапки не ставлять. Відстань від тексту роботи до таблиці – один рядок (але не більше 10 мм).

Якщо в таблиці наведені дані, які мають декілька різних одиниць виміру, то необхідно внести до таблиці окрему графу щодо одиниць виміру.

У цілому таблиця повинна відображати необхідну у межах цієї таблиці інформацію, тобто вона не повинна бути перенасиченою. Якщо необхідно привести багато інформації, то краще викласти її за допомогою декількох таблиць.

Текст усіх таблиць та ілюстрацій (схем, рисунків, діаграм), що містяться у роботі, повинен бути набраний із дотриманням однакових параметрів (наприклад, шрифт **Times New Roman** розміром (кеглем) **12 пт**, міжрядковий інтервал – **одинарний**, абзацний відступ – немає або шрифт **Times New Roman** розміром (кеглем) **14 пт**, міжрядковий інтервал – **полуторний** (множина 1,5), абзацний відступ – немає).

За необхідності, всередині розділів і підрозділів можуть бути наведені перерахування. Перед перерахуванням ставлять двокрапку.

Для першої деталізації перерахування варто використовувати арабські цифри з дужкою. Наприкінці ставиться крапка з комою або двокрапка, якщо є подальша деталізація.

Перед кожною позицією подальшого перерахування другого рівня деталізації можна ставити малу літеру української або російської абетки з дужкою або, не нумеруючи, абзацний відступ без геометричних прикрас.

Наприкінці ставиться крапка з комою. Після останнього пункту перерахування ставиться крапка.

та динаміка витрат на виробництво продукції наведені в табл. 3.1.

Не більше 10 мм

Таблиця 3.1
Структура та динаміка елементів витрат у ВАТ "Дніпро"

Елементи витрат на виробництво	2006 р.		2007 р.		Зміна частки, %
	Абсолютне значення, тис. грн	Частка, %	Абсолютне значення, тис. грн	Частка, %	
1. Матеріальні витрати	70 291	67,7	217 495	61,64	-6,06
2. Витрати на оплату праці	27 280	26,3	87 602	24,8	-1,5
3. Відрахування на соціальні заходи	1 300	1,25	2 230	0,64	+1,93

Не менше 20 мм

Не більше 10 мм

32

Продовження табл. 3.1

Елементи витрат на виробництво	2006 р.		2007 р.		Зміна частки, %
	Абсолютне значення, тис. грн	Частка, %	Абсолютне значення, тис. грн	Частка, %	
4. Амортизація	894	0,86	9 851	2,79	+6,2
5. Інші витрати	4 066	3,92	35 704	10,13	
Разом витрат	103 831	100,0	352 882	100,0	

З табл. 3.1 видно, що підприємство, в цілому, додержувалось чіткої.....

Назви стовпців таблиці необхідно повторювати на кожній сторінці продовження

Перерахування нумерують з абзацного відступу.

Елементи витрат включають:

- 1) матеріальні витрати;
- 2) витрати на оплату праці:
 - а) витрати на оплату основної та додаткової заробітної плати;
 - б) виплати за невідпрацьований на підприємстві час;
 - в) витрати, пов'язані з підготовкою (навчанням) та перепідготовкою кадрів.

абзацний відступ

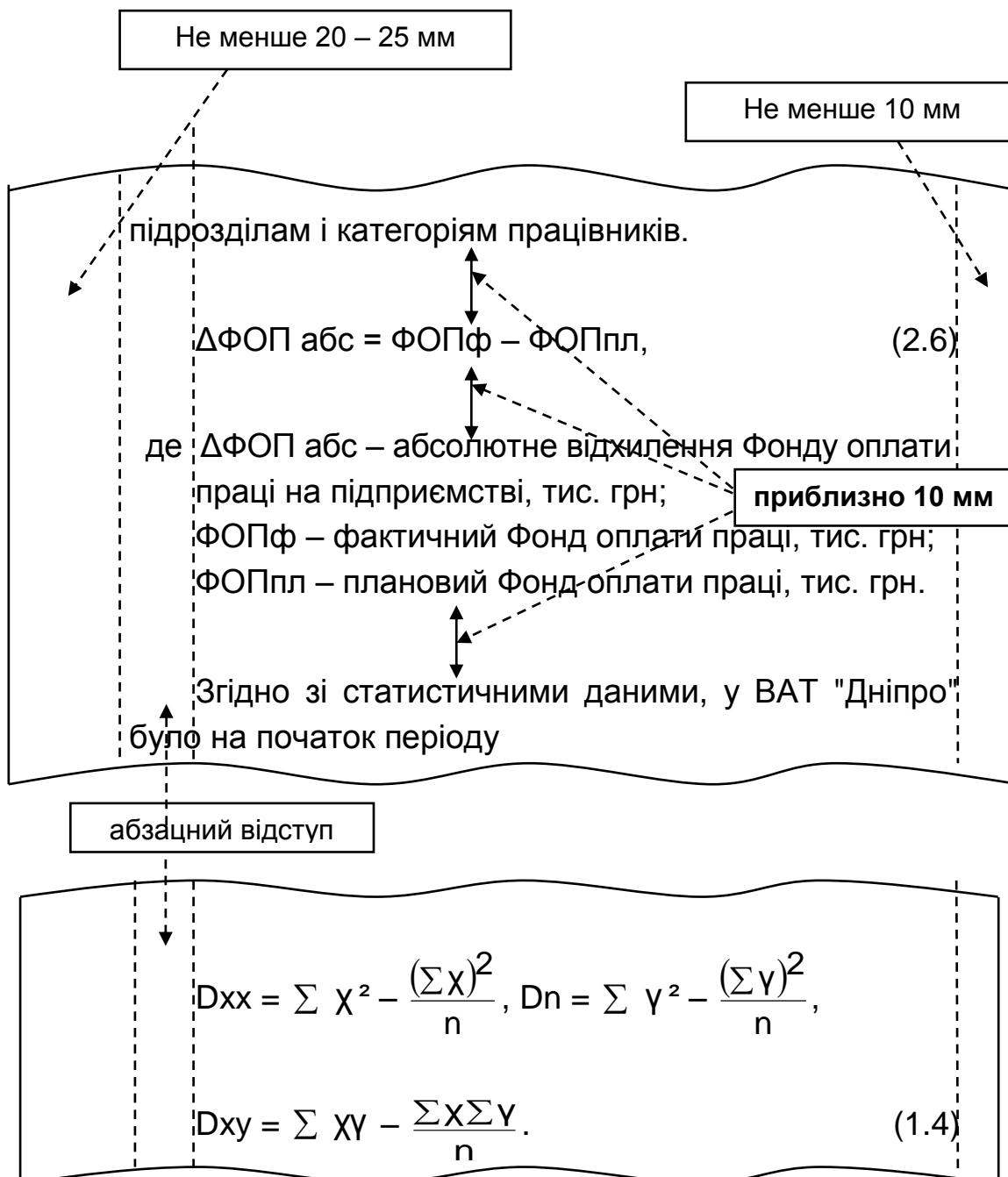
Елементи витрат включають:

- 1) матеріальні витрати;
- 2) витрати на оплату праці:
 - витрати на оплату основної та додаткової заробітної плати;
 - виплати за невідпрацьований на підприємстві час;
 - витрати, пов'язані з підготовкою (навчанням) та перепідготовкою кадрів;
- 3) відрахування на соціальні заходи;
- 4) амортизація основних засобів та нематеріальних активів.

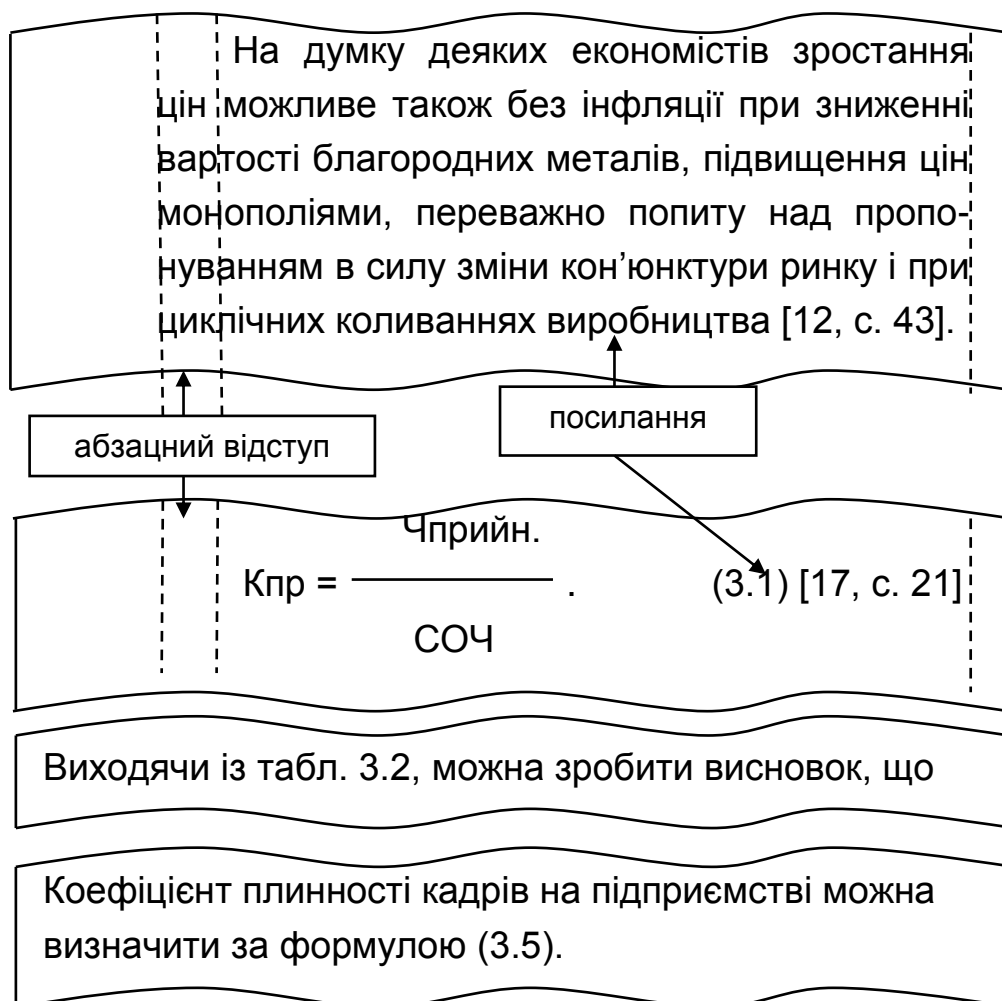
Формули і рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються.

Невеликі нескладні формули та рівняння, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту. Довгі та громіздкі формули і рівняння розміщують на окремих рядках. Перший рядок починають з абзацного відступу.

Для економії місця кілька коротких формул, що впливають одна з іншої і не розділені текстом, можна подати в одному рядку, а не одну під одною. Формули і рівняння в роботах (за винятком формул і рівнянь, наведених у додатках) варто нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера формули або рівняння, розділених крапкою, наприклад, формула (2.6) – шоста формула другого розділу.

Номер формули або рівняння вказують на рівні формули або рівняння в дужках у крайньому правому положенні на рядку. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять у формулу або рівняння, наводять безпосередньо під формулою в тій послідовності, у якій вони подані у формулі або рівнянні. Перший рядок пояснення починають із нового рядка без абзацного відступу словом "де", без двокрапки. Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта варто подавати з нового рядка, пояснювальні символи повинні бути написані на однаковій відстані від краю аркуша, рівняючись по першому символу.

Що стосується перенесення формул або рівнянь на наступний рядок, то перенесення допускається тільки на знаках виконуваних операцій, причому знак операції на початку наступного рядка повторюють. При перенесенні формули або рівняння на знаку операції множення застосовують знак "x". Нумерацію формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Якщо в роботі тільки одна формула або рівняння, їх нумерують порядковою нумерацією в межах розділу.

Відстань від тексту до формули і від формули або/і розшифровки формули до тексту – один рядок (приблизно 10 мм).

У тексті допускається робити посилання на джерела в квадратних дужках із вказівкою порядкового номера джерела в переліку використаної літератури та номера сторінки, звідки взяті дані.

Також можна посилатися на розділи, підрозділи, ілюстрації, таблиці, формули, рівняння і додатки, вказуючи при цьому їхні номери.

Якщо посилання наводяться в тексті, можна писати:

"...у розділі 2...";

"...відповідно до підрозділу 2.3...";

"...на рис. 1.5...", або "...як це видно з рис. 3.1...";

"...у табл. 3.2...";

"...згідно з табл. 3.2..." або "...виходячи із табл. 3.2...";

"...за формулою (3.5)...";

"...у рівняннях (1.9) – (1.12)...";

"...у додатку Б..." або "...*(додаток Б)*."

Після останньої сторінки списку використаної літератури перед додатками необхідно розмістити чистий аркуш паперу, на якому в центрі великими літерами (розміром (кеглем) **32 пт**) написати "ДОДАТКИ". У змісті роботи треба вказувати першу сторінку додатків.

Кожен додаток починається з нової сторінки. При цьому він повинен мати заголовок, написаний угорі аркуша маленькими літерами з першою великою, симетрично щодо тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком маленькими літерами з першою великою повинно бути написане слово "Додаток" і велика літера його нумерації.

Додатки варто позначати послідовно великими літерами української або російської абетки, за винятком літер Г, Г', Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад "Додаток А", "Додаток Б". Кожному додатку надається назва.

Ілюстрації, таблиці, формули і рівняння слід нумерувати в межах кожного додатка, наприклад, "Рис. А.3", "*Таблиця Б.2*", формула (Д.5)

Якщо додаток має продовження, то продовження додатка пишуть із першої великої літери, вказуючи номер таблиці, рисунка або формули. Наприклад, "*Продовження табл. А.4*", "*Продовження рис. К.2*".

Додаток А

Узагальнення результатів наукових досліджень з окремих аспектів управління інноваційною діяльністю

Таблиця А.1

**Визначення сутності поняття "інновація"
в роботах українських та іноземних науковців**

№ п/п	Автор	Трактування поняття "інновація"	Джерело
1	Золотарьов В. Ф.	Інновація – результат творчої діяльності, спрямований на розробку, створення й поширення нових видів виробів, технологій, впровадження нових організаційних форм	[71]
2	Молчанов І. М.	Результат наукової праці, спрямований на процес вдосконалення суспільної практики і призначений для безпосередньої реалізації в суспільному виробництві	[128]

Продовження додатка А
Продовження табл. А.1

№ п/п	Автор	Трактування поняття "інновація"	Джерело
8	Шумпетер Й.	Інновація – це нова науково-організаційна комбінація виробничих факторів, мотивована підприємницьким духом	[245]
9	Ніксон Ф.	Інновація – це сукупність технічних, виробничих і комерційних засобів, які призводять до появи на ринку нових промислових процесів й устаткування	[24]

Над останньою частиною таблиці вказується про закінчення таблиці (наприклад "Закінчення табл. К.2"). Над останньою сторінкою додатка вказується про його закінчення (наприклад "Закінчення додатка В").

**Анкета експертного опитування для визначення
основних характеристик інформаційно-інтелектуального
компоненту інноваційного потенціалу підприємства**

№ п/п	Характеристики сукупних можливостей підприємства щодо досягнення нефінансових цілей інноваційного розвитку	Ранг
1	Характеристики інтерфейсної складової інноваційного потенціалу підприємства	
1.1	Імідж торгівельної марки (підприємства)	
1.2	Якість поточного маркетингу інновацій	
1.3	Задоволеність споживачів	

Перед початком виконання дипломної роботи треба узгодити найменування всіх розділів та підрозділів із керівником роботи.

У ході написання основної частини роботи мають бути наведені джерела, звідки запозичений фактичний матеріал. Вони вказуються у відповідних посиланнях та в бібліографічному списку.

Список використаної літератури повинен бути наведений після висновку із нової сторінки.

Список джерел розташовують у такій послідовності:

спочатку літературні джерела українською та російською мовами за абеткою (у тому числі закони, укази, кодекси, облікові стандарти, положення, інструкції міністерств та відомств, доповіді й виступи державних діячів України, посилання на ресурси мережі Інтернет);

потім літературні джерела іноземною мовою за абеткою.

Відомості про літературу, яка включена до списку, необхідно подавати згідно з вимогами державних стандартів з обов'язковим наведенням назв праць і вихідних даних видавництва.

Не менше 20 – 25 мм

Не менше 10 мм

69

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф; [сокр. пер. с англ. Л. И. Евенко]. – М. : Экономика, 1989. – 520 с.
2. Лучанінова Г. С. Управління витратами промислового підприємства на засадах процесного підходу / Г. С. Лучанінова // Управління розвитком. – 2011. – № 4 (101). – С. 211–213.
3. Пилипенко А. А. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами підприємств та їх об'єднань : монографія / А. А. Пилипенко, І. П. Дзьобко, О. В. Писарчук. – Х. Вид. ХНЕУ, 2011. – 344 с.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
5. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування : Наказ Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>.
6. Статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Абзацний відступ

67. Эмерсон Г. Двенадцать принципов производительности / Г. Эмерсон. – М. : БИЗНЕС-ИНФОРМ, 1997. – 150 с.
68. Ястремська О. М. Особливості стратегічного управління інноваційними процесами промислового підприємства / О. М. Ястремська // Управління розвитком : зб. наук. статей. – 2004. – № 2. – С. 8–11.
69. A more research-intensive and integrated European Research Area : Science, Technology and Competitiveness. Key figures report 2008/2009 [Electronic resource] / European Research Area : Knowledge-based economy. – Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2008. – 169 p. – Access mode : http://ec.europa.eu/research/era/pdf/key-figures-report-2008-2009_en.pdf.
70. Abernathy W. J. Patterns of industrial innovation / W. J. Abernathy, J. Utterback // Technology Review. – 1998. – Vol. 80 (June-July). – Pp. 40–47.

Рекомендована загальна кількість позицій у списку має бути не меншою, ніж 15 – 20 джерел.

4. Порядок виконання та захисту курсової роботи

Курсова робота виконується відповідно до *графіка*, затвердженим кафедрою й доведеним до студента. Дотримання графіка – одне з вимог, виконання яких впливає на кінцеву оцінку курсової роботи.

Тематика курсових робіт розробляється викладачами навчальної дисципліни "Економіка підприємства" і затверджується на засіданні кафедри. Тематика курсових робіт наведена в додатку А.

Кожен студент вибирає тему курсової роботи й самостійно її розробляє під керівництвом і контролем викладача, призначеного кафедрою керівником.

При виборі й призначенні теми, викладач проводить вступну бесіду зі студентами, під час якої звертає увагу на особливості запропонованих тем і дає загальні рекомендації з їхньої розробки.

Після загальної наради кожен студент відповідно до обраної теми розробляє *план курсової роботи*. У плані відображається структура роботи, зміст кожного розділу в послідовному порядку їхнього виконання. Плани повинні бути за можливістю докладними, що дозволяє краще усвідомити зміст роботи, повніше вивчити теоретичний матеріал для її якісного виконання. Корисним є складання робочих планів-тез курсової роботи. Плани курсових робіт повинні бути узгоджені й затверджені викладачем.

У ході написання курсової роботи варто уникати викладу елементарних відомостей із підручників і навчальних посібників, загальних міркувань. При використанні в роботі матеріалів методик, літературних джерел обов'язково варто посилатися на відповідні джерела (необхідно у відповідних місцях роботи у квадратних дужках указати цифру, що відповідає порядковому номеру цього джерела у списку літератури).

Текст курсової роботи надається у друкованому виді (або акуратним розбірливим почерком) без скорочень слів, із використанням лише загальноприйнятої аббревіатури.

Керівництво курсовою роботою. У процесі виконання курсової роботи студент консультиється у керівника стосовно основних питань у встановлені для цих цілей години консультацій. На консультацію студент повинен приходити з чітко сформульованим переліком питань, які варто з'ясувати й уточнити з керівником.

На консультаціях керівник контролює хід виконання роботи, її якість за поданим студентом матеріалом, обговорює питання, що виникають

і пропозиції з їх вирішення. Результати контролю, дотримання графіка виконання роботи враховуються при поточній атестації студента.

У встановлений графіком термін, студент подає керівникові курсову роботу для перевірки. У результаті перевірки керівник або рекомендує роботу до захисту, або повертає її студентові для опрацювання за зазначеними у тексті зауваженнями.

Захист курсової роботи. Виконана відповідно до викладених вимог курсова робота здається на кафедру в строки, передбачені навчальним графіком (як правило, до початку екзаменаційної сесії). Оформлена курсова робота перевіряється викладачем. Студент, ознайомившись із зауваженнями, які зазначені, захищає роботу. Захист курсової роботи дає можливість визначити теоретичний рівень підготовки студента, встановити наскільки глибоко й серйозно він працював над вивченням і аналізом матеріалів за обраною темою і диференційовано оцінити роботу.

Основні критерії оцінки курсової роботи:

ступінь відповідності роботи вимогам, які подані у методичних рекомендаціях із виконання курсової роботи;

глибина й рівень опрацювання теоретичного матеріалу за темою роботи;

якість і правильність виконаних аналітичних розрахунків, складність використаних у роботі економіко-математичних методів і моделей;

можливість практичного використаних розроблених рекомендацій, ступінь їх обґрунтованості;

якість оформлення роботи;

виконання основних ліній курсової роботи в цілому у встановлений термін;

зміст і якість відповідей на запитання, поставлені викладачем у ході захисту курсової роботи.

Перевірена керівником курсова робота повертається до студента з вказівкою зауважень і резолюцією "Допущений (не допущений) до захисту". Захист відбувається у встановлений деканатом або призначений керівником курсової роботи час.

До захисту курсової роботи студент готує доповідь тривалістю не більш ніж 5 хвилин. У доповіді необхідно відзначити:

актуальність обраної теми;

цілі й завдання роботи;

ступінь розв'язку поставлених завдань;

отримані результати;

висновки і пропозиції виконаної роботи;

можливість практичного використання отриманих результатів.

Захист повинен мати конкретний характер і відображати особистий внесок автора в дослідження обраної проблеми, демонструвати висновки й пропозиції, отримані в результаті пророблених розрахунків або зробленого аналізу. Захист повинен супроводжуватися демонстрацією наявних у роботі таблиць, схем і графіків, що ілюструють основні положення й висновки роботи. У виступі також дається відповідь на зроблені керівником проектування зауваження.

У процесі захисту студенти повинні продемонструвати вміння володіти конкретним матеріалом, робити грамотні висновки й самостійно ухвалювати рішення щодо економічних питань, виходячи із ситуації, яка склалася на підприємствах, у народному господарстві.

За матеріалом поданої роботи й зробленої доповіді ставляться додаткові запитання і виставляється оцінка. Курсова робота оцінюється виходячи з її змісту і якості захисту та згідно з рекомендаціями щодо формування бально-рейтингової оцінки виконання курсових робіт.

У ході виставлення рейтингової оцінки за результатами виконання студентами курсових робіт (проектів) рекомендується враховувати, що:

курсорова робота (проект) є окремим видом навчальної роботи;

кількість курсових робіт (проектів), які виконуються студентом, визначається навчальним планом напрямку (спеціальності).

критерії оцінки курсової роботи (проекту) формуються кафедрою, за якою закріплена навчальна дисципліна або виконується комплексна курсорова робота/проект залежно від специфіки курсової роботи (проекту).

курсорова робота (проект) оцінюється за стобальною шкалою.

Рейтингова оцінка курсової роботи (проекту) включає формальний та змістовий критерії:

до формальних критеріїв належать: дотримання термінів здачі завершеної роботи, правильність оформлення, грамотність структури роботи, наявність посилань, наявність ілюстраційного матеріалу, використання сучасної літератури та ін. Оцінка за формальними критеріями не повинна перевищувати 30 балів зі 100 можливих;

до змістових критеріїв належать: актуальність теми, збалансованість розділів роботи, правильність формулювань цілей і завдань дослідження, відповідність змісту заявленої теми, ступінь самостійності, наявність елементів наукової новизни, практична цінність роботи, знання

новітньої літератури тощо. Оцінка за змістовним критерієм не повинна перевищувати 50 балів зі 100 можливих.

Окремо оцінюється захист роботи. Необхідно оцінити вміння студента подати матеріал, його ораторське мистецтво, володіння термінологією в усному мовленні, вміння переконувати, відповіді на питання по темі роботи тощо. Оцінка за захист не повинна перевищувати 20 балів. Всі оцінки вносяться в оцінювальний аркуш.

На розсуд кафедри, за якою закріплена курсова робота, можуть бути введені додаткові бали, що оцінюють неординарний підхід студента до виконання роботи. При цьому загальна оцінка не повинна перевищувати 100 балів.

Якщо студент за курсову роботу отримує менше 50 балів, то вона не зараховується.

Структура оцінки курсової роботи "Економіка підприємства" наведена в табл. 3.

Таблиця 3

Структура оцінки курсової роботи

Критерії оцінки курсових робіт (проектів)	Бали
Оформлення роботи	5
Вміння шукати необхідну інформацію (літературу)	10
Актуальність теми та оригінальність виконання	10
Самооцінка ступеня досягнення мети	10
Правильність і доречність використання методів та інформації	10
Практична значущість отриманих результатів	10
Логічність, вміння узагальнювати, робити висновки	10
Використання можливостей програмного забезпечення та економіко-математичних методів	10
Компонент своєчасності	10
Захист курсової роботи	15
Підсумковий рейтинговий бал із курсової роботи	100

Рекомендована література

Афанасьєв Н. В. Экономика предприятия : учебн. пособ. / Н. В. Афанасьєв, А. Б. Гончаров. – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2004. – 518 с.

Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посібн. / І. М. Бойчик. – К. : Атіка, 2002. – 480 с.

Економіка підприємства : навч. посібн. для вищих навч. закл. / О. В. Ареф'єва, В. Г. Сахаєв, О. В. Ареф'єв та ін. – К. : Європ. Ун-т, 2003. – 243 с.

Крылов Э. И. Анализ эффективности инвестиционной и инновационной деятельности предприятия : учебн. пособ. / Э. И. Крылов, И. В. Журавкова. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 384 с.

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни "Економіка підприємства" для студентів напряму підготовки "Облік і аудит" усіх форм навчання / укл. М. П. Хохлов, С. Є. Гіль. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 23 с.

Пономаренко В. С. Стратегічне управління підприємством / В. С. Пономаренко. – Х. : Основа, 1999. – 620 с.

Примак Т. О. Економіка підприємства : навч. посібн. / Т. О. Примак. – 2-ге вид. стер. – К. : Вікар, 2002. – 176 с. – (Серія "Вища освіта XXI століття").

Производственный менеджмент : учебник для вузов / под ред. С. Д. Ильенковой. – М. : ЮНИТИ – ДАНА, 2000. – 583 с.

Про підприємства в Україні : Закон України від 27.03.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 3. – С. 272.

Про підприємництво : Закон України від 19.09.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 9. – С. 71.

Додатки

Додаток А

Тематика курсових робіт

1. Підприємство як самостійна ланка виробничої сфери народного господарства.
2. Організація управління підприємством в умовах ринку.
3. Стратегічне планування діяльності підприємства.
4. Роль акціонерних товариств у підвищенні ефективності виробництва.
5. Технічна підготовка виробництва та її значення в забезпеченні технічного розвитку підприємства.
6. Підприємство у постприватизаційний період.
7. Виробнича структура підприємства й напрямку її удосконалення в ринкових умовах.
8. Формування та вдосконалення виробничої потужності підприємства.
9. Інноваційна діяльність підприємств.
10. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства.
11. Кадрова політика на підприємстві.
12. Створення ефективної системи управління персоналом на підприємстві.
13. Підвищення ефективності використання основних виробничих фондів підприємства.
14. Проблеми оновлення основних фондів на підприємстві.
15. Амортизаційна політика підприємства.
16. Маркетингова діяльність підприємства і формування програми випуску продукції.
17. Розробка виробничої програми підприємства.
18. Організація ритмічної роботи підприємства.
19. Інвестиційна політика підприємства.
20. Напрями підвищення ефективності використання інвестиційних ресурсів підприємства.
21. Управління якістю продукції на підприємстві.
22. Шляхи економії енергетичних ресурсів на підприємстві.
23. Роль держави в стимулюванні науково-технічної діяльності підприємств.
24. Шляхи підвищення фондівіддачі на підприємстві.
25. Проблеми технологічного використання сучасних досягнень науки на підприємстві.
26. Управління виробничими запасами на підприємстві.
27. Методи виміру продуктивності праці на підприємстві й напрямку їхнього вдосконалювання.
28. Планування зростання продуктивності праці за факторами.
29. Методи дослідження робочого часу і їхнє значення для поліпшення організації праці.
30. Резерви зростання продуктивності праці на підприємстві.
31. Організація оплати праці робітників підприємства.

32. Мотивація трудової діяльності на підприємстві.
33. Соціальні конфлікти, шляхи їх подолання на підприємстві.
34. Екологічні проблеми та шляхи їх вирішення на підприємстві.
35. Показники економічної ефективності роботи підприємства й фактори їхнього поліпшення.
36. Роль науково-технічного прогресу в підвищенні рентабельності виробництва.
37. Роль малого бізнесу в прискоренні НТП.
38. Основні напрямки прискорення впровадження науки та техніки виробництва.
39. Ремонтна служба підприємства та її роль у підвищенні ефективності виробництва.
40. Роль транспортного господарства в роботі великих підприємств.
41. Напрями підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку товарів і послуг.
42. Роль нормування в підвищенні ефективності роботи підприємств.
43. Соціальна інфраструктура та соціальна діяльність підприємства.
44. Бізнес-план підприємства та його основні розділи.
45. Економія матеріальних ресурсів – важливий шлях підвищення рентабельної роботи підприємства.
46. Організація забезпечення підприємства матеріальними ресурсами.
47. Шляхи підвищення конкурентоспроможності продукції.
48. Шляхи прискорення оборотності оборотних коштів підприємства.
49. Відходи виробництва та ефективність їх використання.
50. Ціна на продукцію підприємства, її структура й шляхи зниження.
51. Цінова політика підприємства як фактор зміцнення конкурентної позиції підприємства на ринку.
52. Організація збуту готової продукції та її просування на ринку.
53. Роль ресурсозбереження в підвищенні ефективності виробництва.
54. Шляхи підвищення прибутку підприємства.
55. Управління витратами на підприємстві.
56. Формування й використання прибутку підприємства.
57. Чинники зростання ефективності виробництва (діяльності підприємства).
58. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства та умови її розвитку.
59. Забезпечення сталого фінансово-економічного стану підприємства.
60. Соціальні аспекти підвищення ефективності виробництва на підприємстві.
61. Здійснення та ефективність реструктуризації підприємств.
62. Банкрутство як феномен неефективної господарської діяльності підприємства.
63. Шляхи вирішення екологічних проблем на підприємстві.
64. Основні напрями організації економічної безпеки підприємства.

Додаткові таблиці для виконання курсової роботи

Таблиця Б.1

Характеристика виробничо-господарської діяльності підприємства

№ п/п	Показники	Одиниця виміру	На початок двох попередніх років		На початок поточного року	На останню звітну дату
		 рік рік		
1	Обсяг реалізованої продукції	тис. грн				
2	Чисельність працюючих	осіб				
3	Первісна вартість основних фондів, усього	тис. грн				
4	Залишкова вартість основних фондів, усього	тис. грн				
5	Знос основних фондів	%				
6	Прибуток (збиток "-")	тис. грн				
6.1	Ефективність роботи					
6.1.1	Рентабельність виробництва	%				
6.1.2	Продуктивність праці	грн/осіб				
7	Дебіторська заборгованість	тис. грн				
8	Кредиторська заборгованість, усього	тис. грн				
8.1	Заборгованість за заробітною платою, усього	тис. грн				
8.2	За товари, роботи, услуги	тис. грн				
8.3	Заборгованість за платежами у бюджет	тис. грн				
9	Середній залишок зворотних активів	тис. грн				
10	Зворотність оборотних активів	днів				
11	Фінансовий цикл	днів				
12	Операційний цикл	днів				

Таблиця Б.2

Графік виконання заходів на(назва підприємства).....

№ п/п	Зміст заходу	Виконавець	Строк виконання	Обсяг фінансування, тис. грн	Джерело фінансування	Примітка*
	Разом	Х	Х	**	Х	Х

*Причина невиконання заходу тощо.

**Підсумкова сума інвестицій у колонці 5 використовується при розрахунку ефективності заходів як первісні капітальні вкладення (табл. Б.3).

Таблиця Б.3

Розмір дисконтних ставок
(розрахунок ефективності інвестицій)

Роки	(1+E) при E = 10 %	(1+E) при E = 20 %	(1+E) при E = 30 %
1-й	1,10	1,20	1,30
2-й	1,21	1,44	1,69
3-й	1,33	1,73	2,20
4-й	1,46	2,07	2,86
5-й	1,61	2,49	3,71

Графік виконання курсової роботи

№ п/п	Найменування робіт	грудень				січень				лютий				березень			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.	Вибір теми та розробка плану роботи.		10.12.2013														
2.	Затвердження теми курсової роботи.																
3.	Підбір і вивчення літературних джерел.																
4.	Виконання розділів роботи: 1-го; 2-го; 3-го.																
5.	Оформлення курсової роботи та подання керівникові.																
6.	Допуск до захисту.																
7.	Захист курсової роботи																15.03.2014

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
з навчальної дисципліни
"ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА"
для студентів напряму підготовки
6.030509 "Облік і аудит"
заочної форми навчання**

Укладач **Іванієнко Віктор Васильович**

Відповідальний за випуск **Отенко І. П.**

Редактор **Хижняк Т. М.**

Коректор **Бриль В. О.**

План 2014 р. Поз. № 23.

Підп. до друку Формат 60 x 90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 2,5. Обл.-вид. арк. 3,13. Тираж прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк № 481 від 13.06.2001 р.